

ČITATELJI! Prosim, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebujete list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 188. — Štev. 188.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 23, 1942 — SREDA, 23. SEPTEMBRA, 1942

VOLUME L. — LETNIK L.

ZA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate...
2c 'GLAS NARODA'
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(Izveniš sobot, nedelj in praznikov)
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

V STALINGRADU SE BIJEJO ZA ULICE...

RUSKO VRHOV. POVELJSTVO NAZNAJA, DA JE RDEČA ARMADA, KI SE TRDOVRATNO BORI NA RAZVALINAH STALINGRADA, PUSTILA DVE ULICI PO SILOVITIM NAPADOM OJAČENIH NEMSKIH ČET

Na drugih krajih gorečega in v dim zavitega mesta pa Rusi drže svoje postojanke proti Nemcem, ki dobivajo nepregledne vrste novih vojakov v veliko in krvavo bitko.

Rusko polnočno poročilo pravi, da rdeča armada protinapada severozapadno od Stalingrada, kjer je bilo v dveh dneh ubitih 2000 Nemcev. S temi protinapadi hočejo Rusi najbrže odrezati pot onim Nemcem, ki so sedaj v mestu, kajti ravno na tem kraju so najprej vtrli v mesto.

Poročilo pa dalje pravi, da so Nemci napadli z dvema infanterijskima regimentoma južno predmestje Stalingrada v namenu, da bi tudi na tem kraju mogli priti v mesto. Ruski možnarji pa so stopili v akcijo ter uničili en bataljon sovražnikov.

V bojih, v katerih so Nemci dobili dve ulici, je nek ruski oddelek pobil 300 nemških častnikov in mož, poškodoval 10 tankov ter uničil 9 motornih vozil.

Na Kavkazu se Rusi dobro drže proti nemškemu pritisku v smeri proti Groznomu. Vrhovno poveljstvo poroča o vročih bojih okoli Mozdoka, toda ne oneni, da bi se bili Rusi kaj umaknili. V bitki za nek hrib je bilo ubitih 100 Nemcev z avtomatičnimi puškami.

Poglavni boji se bijejo za Stalingrad, ki ga Rusi branijo s tako veliko vstrajnostjo in hrabrostjo in kjer si stoje nasproti tako velike sile in so napadi in protinapadi tako siloviti, da jim ni primere v zgodovini.

"Pravda" pravi, da so to boji, ki nikdar ne ponehajo. Spopadajo se z bajoneti po trgih, po ulicah in celo v hišah. "Rdeča zvezda" pravi, da se tu ne bijejo samo za vsako hišo in vsako dvorišče, temveč za vsako nadstropje, za vsako sobo, za vsake stopnice.

Ker si Nemci z napadi ne morejo osvojiti Stalingrada, mečejo sedaj njihovi aeroplani nanj vžigalne bombe in bombe z oljem; mesto na mnogih krajih gori.

Za Stalingrad se bijejo boji dveh vrst. Glavna bitka se bije še vedno izven mesta po majhnih dolinah in gozdovih, kjer je drevesno listje že dobilo jesensko barvo; tu se bijejo največji boji s tanki.

Ker Nemci že več dni niso več napredovali, so včeraj ob istem času napadli na dveh krajih v namenu, da prodro do Volge. Oba napada pa nista imela uspeha. V enem napadu je en infanterijski polk imel 10 tankov.

"Izvestja" poročajo, da so na nekem kraju Nemci pri napadu postavili predse kot zavetje ruske kmete, največ žene in otroke, kakor tudi lansko leto pri Sebastopolu, ko so boji dosegli vrhunec. Rusi pa so s spretnim manevrom prišli Nemcem za hrbet in so nedolžne ljudi rešili.

Nemci dovažajo pred Stalingrad nova ojačenja z aeroplani, toda Rusi take oddelke navadno obkoli in uničijo. Četudi pa v teh bojih igrajo važne vloge tanki in aeroplani, vendar prenaša največjo težo infanterija.

POIŠČEMO VSO ZAVRŽENO STARINO

Uradni Washington je potom departamenta za vojno produkcijo pozval Američane vseh slojev, da strnejo vse svoje moči in dobro voljo ter prispejajo na pomoč vojnemu naporu s tem, da spravijo skupaj vse zavržene in nerabne predmete iz jekla in železa, ter gumija. Istotako je porablen časopisni papir in stare ter ponošene in nerabne obleke in čunje.

Nabiranje starega železa in gumija je seveda najvažnejše in zato se bo po vseh mestih in drugih krajih dežele podvzelo temeljito organiziranje za pobiranje nerabnih predmetov iz železa in gumija.

V mestu New Yorku je list "New York Post" priredil nekakšen kontest, za katerega je določil vsoto \$1,250 za nagra-

de cerkvam, šolam, skavtskim skupinam in zračnim čuvajem, ki bodo spravili skupaj največjo količino starega železa in gumija ter drugih sličnih predmetov.

Volitve v švedskem mestu razjutile Nacije

Berlinski propagandist, ki je že večkrat napadel Švedsko, kot komunistično gnezdo Evrope, je zopet zdvijal, ko se je po volitvah mestnega sveta v Stockholmu zvedelo, da se je število komunističnih mestnih odbornikov pomnožilo od treh na devet zastopnikov.

Berlinski radio je poudaril, da bo treba strogo paziti na rdeče aktivnosti na Švedskem, ker boljše vidim, da je tamkaj že vzpostavil trdne postojanke, katere bo skušal utrditi za vsako ceno.

Willkie je dejal Rusom, da je za drugo fronto

Wendell Willkie se je izrazil, da je zato, da se odpre druga fronta, ter se s tem olajša položaj ruskih armad.

Willkie je prisostvoval častniškarski konferenci v Moskvi, potem pa je govoril z Molotovim, komisarjem za zunanje zadeve, ki mu je aranžiral sestanek s Stalinom, kateremu ima Willkie izročiti posebno sporočilo od predsednika Roosevelta.

Glede ruske industrije je Willkie dejal, da je lahko reči, da ne zaostaja za ameriškim Detroitom. Dejaj je tudi, da ne verjame, da bi bili Sovjeti izbrali posebne tovarne ali farme za njegovo ogledovanje. Vlada, je rekel, mu je dala pristo, da lahko gre s svojim tolmáčem kamor hoče.

Ruska morala ne kaže nobe-

nega znaka šibkosti in ljudje so prepričani, da bo borba dolga in težka, a so pripravljene storiti vse za svojo domovino. Njih vdanost in ljubezen do svoje domovine je naravnost občudovanja vredna.

Willkie, ki je govoril s farmerji in delavci, je dejal, da rusko ljudstvo upa, da bodo Angleži in Američani odprli drugo fronto. Vsako pomoč, ki jo morejo dobiti od zaveznikov sprejmejo s hvaležnostjo in čakajo nanjo z velikim pričakovanjem. O kakem "šibkem miru" z Nemčijo zaenkrat ni govora, kajti Rusi so pripravljene na trdo in dolgo borbo.

Predsednik Roosevelt

je vprašal kongres za dodatno apropiacijo za mornarico. — Predložil je zahtevo za \$2,731,154,307 apropiacijo katere vključuje \$100,000,000 za oboroženje trgovske mornarice.

Vzgoja mladih Nemk pod nacijskim novim redom

Kakor se glasi poročilo iz Londona, so postale nemške šole za dekleta prave pospeševalnice razmnoževanja potom neomejenega in nekontroliranega spolnega življenja.

Jean Vercel, ki je pribežala v Anglijo iz Luksemburške, je dejala, da kakor so dekleta pri skavtski organizaciji v Ameriki ali Angliji vsak dan vprašane, če so naredile kako dobro delo za ta dan, tako so nemška dekleta vsak dan vprašane v višjih šolah, ako so kaj storile za domovino v pogledu pomnoženja nemškega naroda.

Dekleta so v šoli učena, da morajo gledati nato, da čimprej postanejo matere in zato morajo seveda skrbeti, da se intimno družijo s svojimi fanti ali z nemškimi vojaki, kajti vsak nemški vojak bo z veseljem pozdravil otroški jok, ko se bo vrnil iz vojne. — (ONA).

Laval bo odvezel državljanstvo vsem tujerodcem, ki so dobili pravico do istega od 1920. leta

Kot poroča ONA pripravlja Pierre Laval odredbo, po kateri bo odvezeto državljanstvo vsem naturaliziranim inozemcem, ki so postali francoski državljani od leta 1920 naprej. Ta odredba bo izpostavila nevarnosti deportacije okrog en milijon prebivalcev Francije.

Bolgarsko tlačenje

ONA poroča iz Zuericha, 18. septembra, da je "Zuericher Zeitung" prejel iz Sofije brzojavko, glasom katere so morale bolgarske oblasti v Južni Srbiji, ki je zasedena od Bolgarov, nastopiti z najostrejšimi ukrepi proti prebivalstvu, ki je dozdej že pobilo 100 bolgarskih upravnih uradnikov.

Bolgarska vlada je z represalijami nastopila tudi zaradi tega, ker prebivalstvo prostovoljno podpira vse upornike. Bolgarske oblasti so prepričane, da zavezniška letala prinašajo četnikom hrano in municijo. — JIC.

Turčija poudarja svoje prijateljstvo napram Rusiji

Iz Londona poroča UP, da turški časnikarji, ki so na obisku v Londonu, izjavljajo, da Turčija ne bo nikdar začela vojske z Rusijo ter da bo tudi zvesto čuvala svojo zvezo z Veliko Britanijo. Prav posebno so poudarjali, da je vrhovna misel turške državne politike stremljenje za obnovo grške in jugoslovanske neodvisnosti.

Časnikarji so izjavili, da so zelo prevzeti od napredka angleškega vojnega napora. — JIC.

Žalostna usoda jugoslovanskih vojnih ujetnikov

Reuter poroča iz Londona, (18. sep.) da je jugoslovanska vlada v Londonu prejela zanesljiva poročila o pretresljivi usodi 900 jugoslovanskih vojnih ujetnikov, katere so Nemci prepeljali v Narvik, na Norveškem. Prisilili so jih k delu v najstrašnejših okoliščinah, tako da so pomrli od tifusa in drugih kužnih bolezni. — JIC.

Zloraba materijala potrebnega za vojno

Kot se glasi poročilo iz Washingtona je bilo potom preiskav dognano, da je 100 raznih podjetij in tovarn zlorabljalo materijal, kateri jim je bil dovoljen za potrebno produkcijo vsakdanjih ameriških civilnih potrebščin.

Te firme, pravi poročilo, so izrabljale n. pr. dovoljenja za dobavo materijala v popravilne svrhe, ter so iz tega materijala izdelovale predmete, ki niso neobhodno potrebni in produkcija katerih je bila poton WPB ustavljena do konca vojne.

Nekatere firme so nadaljevale z izdelovanjem pralnih strojev, posameznih avtnih kosov, itd. Nekatere tvornice so se posluževale takoiimenovane "črnega trga" in pridobivanja materijala po nedovoljenih potih.

Sedemindvajset podjetij je vočilo pravo butlegarijo z aluminijem in z aluminijskimi predmeti, ki se jih je nabralo tekom zbiranja starih predmetov iz te kovine. Ta butlegarski business z aluminijem je odtegnil produkciji letal več kot dva in pol milijona funtov aluminija.

Iz aluminija porabljenega v napačne in nepotrebne svrhe, bi se bilo moglo napraviti več kot tristo letal.

War Production Board je postal oster in bo izvajal svoje legalne pravice v zadevi zlorabljanja važnih kovin in drugega materijala, ki je potreben v prvi vrsti za vojno produkcijo. Po posebnem vojnem zakonu, katerega je predsednik Roosevelt podpisal meseca februarja letos, sme WPB podvzeti sodno postopanje napram podjetnikom in drugim, ki po nepotrebnem in za lasten profit zlorabljajo materijal, ki jim je dovoljen za civilne potrebe produkcije.

Nekatere firme bodo morale prenehati obratovati s produkcijo za civilne potrebe, druge bodo morale plačati globo, medtem, ko nekaterim ravnateljem tvornice preti zaporna kazen.

Končana stavka v Mobileu

Mobile, Ala. — Tukaj se je 19. septembra vrnilo na delo tisoče ladjedelnih in pomolnih delavcev, ko je War Labor Board obljubil akcijo v zadevi njihovih zahtev, katere bodo prišle pred Zvezno mornariško komisijo.

Državne vojaške čete so bile danes še na straži, pod poveljstvom generala Bena M. Smitha, ki je pa dejal, da se je 60 odstotkov delavcev že vrnilo na regularno delo.

Nelson svari Amerikance

Donald Nelson, načelnik sveta za vojno produkcijo, je govoril pred konvencijo ameriških legionarjev v Kansas Cityju in je dejal, da preti Ameriki dolga in strašna vojna, ki bo zahtevala od nas predvsem dve stvari: slogo in vztrajnost.

Poleg teh dveh lastnosti se bo moral ameriški človek navzeti tudi globokega ter nepopustljivega sovraštva do vsega, kar predstavlja naši sovražnik in za kar se borijo, obenem pa se zavedati z jasnostjo in neomahljivostjo vrednoto tega, za kar se borimo sami.

Nelson je bil strogo resen, ko je poudaril, da gre sedaj okrog 40% vse naše produkcije za vojne potrebe. Sredi prihodnjega leta bo šlo v te namene 60% naše produkcije.

Po mnenju Nelsona, se velik odstotek Američanov še znirom noče zavedati, da smo v vojni, ampak misli samo na lastne koristi, udobnosti in dobičke, itd. Temu bomo morali napraviti konec, je rekel načelnik za vojno produkcijo, ker gotovo je, da nas čaka v bodočnosti prikrajšanje na marsičem.

Bolgarski vojaki prihajajo k Mihajloviću

New York, 19. septembra (JIC) — Tukajšnji "PM" prinaša naslednjo novico:

Bolgarski kmečki prvak, Kosta Todorav, je pozval bolgarske vojake, naj pobegnejo in se pridružijo generalu Dražu Mihajloviću. Ta poziv je imel mnogo uspeha, ko so Mihajlovićeve čete prekoračile bolgarsko mejo in se spopadle z zasedbenimi oddelki.

Bolgarska vlada obtožuje Mihajlovića, ki je bil nekajdaj jugoslovanski vojnem poslanstvu v Sofiji, da je razvelj upor v Macedoniji, v katerem je poginilo veliko število bolgarskih upravnih uradnikov in častnikov.

Sofijska vlada tudi obtožuje Mihajlovića, da zalaga z orožjem pripadnike Todorava in da snuje zaroto proti kralju Borisu.

Iz Jugoslavije

Lepaki s kraljevim podpisom krožijo v Jugoslaviji

Iz Londona je prišlo poročilo poton UP, ki pravi, da velike množine lepakov s podpisom jugoslovanskega kralja, ki pozivajo ljudstvo k odporu proti Nemcem, so bile s pomočjo padobranov poslane v Jugoslavijo, kjer četniški oddelki generala Draže Mihajlovića vodijo borbo proti osvobodilcem.

V vsakem zavozu lepakov je bilo nekaj mesa v konservah, malo sladkorja in prepečenca, ter zavoj niti in igle. Lepaki pozivljajo narod k sabotazi nemškega vojnega napora ter kršenju vseh dekretov Ante Pavelića, šefa farijonetne vlade takozvane "nezavisne" hrvaške države. — JIC.

Strljanje hrvaških talcev

Iz Londona dne 18. septembra poroča AP sledeče. — V hrvaški vasi Dugo Selo je bilo

ustrejenih 20 talcev za "kazen" radi uboja dveh nemških vojakov.

V vzhodni Hrvaški so Poveljevi žandarji ubili v nekem kraju moža in ženo, češ, da sta pomagala ubežnim komunističnim upornikom.

Jugoslovanski krogi poročajo, da je bilo po pretvezo zavezniških zračnih napadov v Zagrebu proglašeno obsedno stanje. Zavezniški krogi do zdaj niso prejeli nikakega potrdila o zračnih napadih na Zagreb. — JIC.

Naciji se iznebljajo srbskih vojnih ujetnikov

Zurich, Svica. — Zuericher Zeitung je prinesla vest iz Oslo, da je na Norveškem končalo 900 srbskih vojnih ujetnikov, katere so Nemci pripeljali tja v mesecu aprilu letos; njihovo smrt je povzročil legar, pretepanje in mučenje ter lakota. — (ONA).

PREGLEDVANJE VELIKEGA BOMBNIKA

Ameriški letalci pregledujejo velik bombnik pred zgodovinskim poslopjem Alamo v San Antonio, Texas.

GLAS NARODA

VOICE OF THE PEOPLE

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation) Frank Sakser, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupaha, Sec. Place of business of the corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays. Subscription Yearly \$6. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.-; za pol leta \$3.-; za štiri leta \$15.-. Za New York za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50. Za inozemstvo za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenemil sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y. Telephone: CHelsea 3-1242

V POTOKIH KRVI POTUJE HITLER

Vzrokov za sedanjo vojno je sicer več, toda lahko se reče, da je največ kriva nadutost, napetost in fanatična zagrizenost Adolfa Hitlerja, da je prišlo do tega strahotnega človeškega klanja.

Vsa njegova dosedanja pota so polita s krvjo nedolžnih ljudi, ne samo takih, ki so postali žrtev vojne vihr, temveč tudi s krvjo onih nedolžnih ljudi, ki so bili pomorjeni pozneje, ko je šla bojna vihra že mimo njih in so ostali za bojno črto.

V Londonu je bil postavljen odbor Združenih narodov, v katerem so zastopniki vlad vseh podjarmljenih dežel in ki sedaj zbira vesti o pobijanju nedolžnih ljudi v posameznih deželah. Ta odbor natančno zapisuje, koliko ljudi je bilo obsojenih na smrt pred osiškimi vojnimi sodišči, koliko jih je bilo vstreljenih brez kake sodbe kot takei itd.

Koliko ljudi je bilo obešenih, vstreljenih ali drugače ubitih v Jugoslaviji, ni popolnoma znano, toda odbor je dognal, da je bilo samo v septembru in novembru lanskega leta ubitih nad 5000 ljudi.

Odkar so Nemci pred tremi leti pregazili Poljsko, je bilo vstreljenih 200,000 Poljakov; 100,000 so jih vojaška sodišča obsodila na smrt; 70,000 jih je bilo vstreljenih kot talci in 30,000 jih je bilo ubitih ali pa jih je umrlo po koncentracijskih taboriščih.

Odkar je bil ubit "protektor" Čehoslovaške Reinhard Heydrich v maju letošnjega leta, je bilo vstreljenih 1765 Čehov. Poleg tega pa je po koncentracijskih taboriščih pomrlo več tisoč Čehov.

Od maja, 1941 je bilo na Kreti ubitih nad 3000 ljudi. Prvih šest mesecev letošnjega leta je pod nemškimi puškami v Franciji in Severni Afriki padlo 1500 Francozov. Prejšnji teden je bilo v nezasedeni Franciji vstreljenih 116 ljudi.

Poročila iz drugih držav so naslednja: Belgija—znano je, da je bilo 130 ljudi vstreljenih kot sabotažniki in talci.

Grška—Poleg 3000 na Kreti je bilo 40 ljudi vstreljenih v Atenah in 40 na otoku Mitilene letošnje poletje. Bolgari so v Macedoniji pobili več tisoč Grkov.

Holandška—Holandska vlada v Londonu ima seznanj 200 Holancev, ki so bili vstreljeni, ker so izdajali skrivni časopis, so dajali signale angleškim letalcem, so krađili živež, ali pa so skušali pobegniti v Anglijo.

Norveška—Odkar so Nemci zasedli Norveško, je bilo vstreljenih 106 Norvežanov, v koncentracijskih taboriščih pa jih je pomrlo več tisoč.

Luksemburška—Odkar so Nemci pričeli preseljevati Luksemburžane, ni nobenih poročil; do junija pa so bili vstreljeni štirje Luksemburžani zaradi podtalnega delovanja.

Ti podatki navajajo zelo nizko število ljudi, ki so bili po raznih zasledenih deželah vstreljeni ali obešeni. Saj imamo zanesljiva poročila, da so Nemci in Italijani požgali nad 100 slovenskih vasi, moško prebivalstvo so postrelili in poklali, ženske in otroke pa odgnali bogvekam.

Tudi taki se najdejo

Newyorški župan La Guardia je prejel od nekega državljanja pismo, ki pavi, da lastnik hiše v kateri stanuje ni naročil premoga za zimo, ker e smatra, da bo lahko pobiral najemnine tudi če svojim najemnikom ne bo dal centarline toplote. Mož, ki je poslal županu pismo, vprašuje: "Ali bomo morali plačevati isto najemnino, če nam gospodar ne bo dal toplote to zimo?"

La Guardia je odgovoril na agornja vprašanje s tem, da je rekel, da so v knjigah postavljene, s katerimi se bo poskušalo za preprečevanje izkoriščanja najemnikov na račun pomanjkanja toplote in drugega kuriva za grejte hiš in stanovanj. Tako, poletje je rekel župan, je skrajno neprijetno in tudi kruto in nečloveško in se ga v mestu New York noben način ne bo trpel. Vsakdo, ki bi naletel na enako

Domača fronta

Države osiška bodo poražene od svobodnih narodov, ki svobodno sodelujejo vključivši ljudstva onih dežel, ki jih je Hitler zasledil, kajti duh ljudstev teh dežel je ostal svobodno vzlic nacijskim vojakom in gestapoem. Komaj mine dan, da ne bi dobivali kako vest, ki nam pove kako nadleguje pacijem in kako se pripravljajo za dan, ko ustanovimo novo fronto v Evropi, da to fronto pomaknemo naprej do končne zmage.

Svobodni narodi se skupaj borijo kot zavezniki, skupaj izdelujejo vojno orodje, delijo živež in druge zaloge med seboj in delijo tudi svoje probleme. To je način med združenimi narodi, to je način med nami tukaj v Ameriki. Tukaj v Ameriki uprava in delavstvo sodelujeta v tisočinah tovarn; tukaj v Ameriki ljudstvo mesta, farme in vasi se drži v izvrševalni dolžnosti, katerih varno izpolnjevanje pospeši poraz naših skupnih sovražnikov.

Te dolžnosti so sedaj dobro znane vsem nam; dolžnost nabirati odpadke gumija in kovin, dolžnost paziti na to, da vse stvari čim dalje trajajo, dolžnost potovati čim manj inoče, dolžnost ravnati se po predpisih racijoniranja in biti skrben v rabi vsega, kar je vsled vojne postalo redko, pred vsem pa dolžnost, da se zavemo, da delo, ki ga izvršujemo je ono delo, za katero smo najbolj sposobni in s katerim smo najbolj koristni

Grejte svoj dom z manjšo količino goriva.

Amerika stoji pred resnim problemom. Kjerkoli živite in karkoli uporabljate, da grejete svoje hiše — premog, koks, plin, drva, elektriko ali olje — morate štediti z gorivom, da tako povečate borbeno moč Amerike. Ako živite v vzhodnih državah ali na srednjem zapadu in ako uporabljate olje kot gorivo za svojo hišo, riskirate, da ostanete v mrazu v teku zimskih mesecev — ako tako ne ukrenete potrebno.

Gorivo je vojno orožje. Ono gradi in hrani tanke, letala in ladje, ki jih pošiljamo proti sovražnikom. Ono obrača kolese naše vojne industrije. Ono greje naše hiše, urade, šole in bolnišnice. Mi imamo dosti olja pod zemljo. Naš problem pa je v tem, kako ga prevržati od vrelcev in rudnikov do vojnih obratov, do ladij, javnih zgradb in domov po celi Ameriki.

Gorivo, ki se rabi po hišah, izžirava naše omejene možnosti dela in prevoza. Čim več ga rabite, tem manj teh možnosti ostane za potrebe vojne.

Da se zasigura zdravje in udobnost ameriške družine, istočasno pa poveča borbeno moč Amerike, se mora vsak hišni gospodar ravnati po sledečih štirih navodilih:

- 1. Pregledaj in spravi v red pripravo, ki greje hišo.
2. Držite galvanizirane mreže in strehe oziroma podstresja.
3. Instaliraj dvojna okna in vrata.
4. Obložij okna in vrata, tako da veter ne piha skozi.

Domača štednja.

Konservacija za ameriško družino naj začne doma. Okolo hiše je nešteto prilik za štedenje.

1. Hiše morajo biti opleskane da se zavaruje les pred trhljenjem in gninjenjem. S tem se boste tudi izognili dragih popravil ki v bližnji bodočnosti morda sploh ne bodo mogoča. Barvajte in pleskajte samo v suhem vremenu ter v temperaturi nad točko zmrzovanja.

Držite galvanizirane mreže v dobrem stanju s tem, da jih vsako leto enkrat na tenko opleskate. Bakrene mreže tega ne potrebujejo.

3. Nadomestite vse pomanjkljive plošče na strehah da ne bodo puščale in da se prepreči daljni kvar. Zamažite dobro vse spoje in odprtine, koder bi se mogla spuščati voda ali mrzla sapa. Preglejte vse pipe, cevi, žlebove, odtokne deževnice itd., in sicer v rednih presledkih. Popravljajte spriti in takoj vse razpokline v plasterju ali cementu zidov.

4. Cevi za zalivanje vrta so izjemni. Vedno jih dobro izpraznite po uporabi. Potem jih zložite v vrteč da ne bo pregibov. Spravite jih stran od vrta, če le mogoče pod streho.

5. Nove gradnje naj bo le čim manj mogoče. Dozidave in popravila morajo čakati, dokler bo zopet mir. Amerika prav sedaj potrebuje gradbeni material za mnogo važnejše svrhe.

6. Vse cevi za vodo in plin naj se redno pregledujejo pipe za toplo vodo naj se izolirajo, tako da se ne izgubi dragocena toplotna energija.

7. Sploh ravnajmo se po gelu — troši čim manj, uporabljaj čim manj, trati čim manj — in štedi čim več.

Kako naj pomagamo FBI.

"Bedarji ne morejo biti povsod," je rekel Edgar Hoover, ravnatelj federalnega preiskovalnega urada (FBI). "Amerikanci pa so vsepovsod in, ako se ravnajo po neklih enostavnih pravilih, bo sovražnik slabo našel, ako hoče kaj začeti."

Pravila so: Naznani takoj najbližjemu FBI uradu vsako osebo, ali vsako vam osebno znano počenjanje, ki bi utegnulo biti nevarno za Združene države.

Nikar ne poskušajte sami presoditi vse informacije. Najmanjša podrobnost utegne razjasniti kak slučaj, ki ga FBI preiskuje od obali do obali. Tisoč poročil utegne biti nevtemeljenih, ali poročilo št. 1001 utegne zloniti zaroto vohunov.

Nikar ne posegajte vmes, da bi igrali vlogo detektiva. Vaša akcija utegne biti v kvar in vnikiti mesece preiskovanja. Ne jezite se, ako se vam zdi, da se ni nič storilo po vaši ovadbi. Destokrat je boljše držati take osebe pod nadzorstvom, dokler se dozna, s kom obuje in kod se giblje.

Nikar se ne ozirajte na prazne govornice, niti ne prenašajte jih. Govornice in čenče so najmočnejša orožja sovražnika v psihološkem vojskovanju, naperjenem proti civilnemu prebivalstvu. Nevtemeljene govornice povzročajo škodo nedolžnim ljudem in obremenjajo FBI z nepotrebnimi delom.

Ne sumajte samo za to ker kak človek ima tuje ime. Številno izdajalskih inozemcev je majhno. Zatriranje manjšin je zarezjalnice za petokolonaše.

Shranite dobro svoja poletna oblačila. Dnevi postajajo krajši, vreme postaja hladnejše in poletja

JERRY KOPRIVSEK in njegov orkester na ploščah. Terzina Polka. Na planinah - valček. Str. M 678. In DUQUESNE UNIVERSITY - TAMBUCA - Str. M 671. Za toz. cenik in cene plošč se obrnite na: JOHN MARSICH Inc. 463 West 42nd Street, New York

RAZGLLEDNIK. Piše Anna P. Krasna

Kontrabant

Kmalu potem, ko so bile po zadnji svetovni vojni določene meje Jugoslaviji, se je pričelo s prenašanjem kontrabanta v novo državo iz krajev, ki so prišli pod italijansko okupacijo.

V tihotapljanje blaga v novo Jugoslavijo je posebno mikalo mladino, ki bi si bila rada prislužila kak novček za obleko in za druge potreščine. To je bilo tudi povsem razumljivo, kajti razmere v zasedenem ozemlju niso bile v tistih časih zaviljive, posebno ne za fante, ki so se vrnili iz vojne in spoznali, da so odrasli oblekam, ki so jih pustili doma, ko jih je pozval cesar v vojake, a zdej pa v mnogih primerih ni bilo denarja za nabavo novih.

Nekakšen tak problem je bil tudi vzrok, da sva se jaz in moj brat, ki je prišel domov iz Ukrajine, dogovorila, da pričnemo s kontrabantom. Najprej je bila vrsta na meni, ker brat sploh ni imel primerne obleke, da bi šel na to pot. Sicer ga je bil krojač v trgu nekaj meril, da bi mu urezal obleko iz nekaj kosov vojaških suknj, ki sem jih bila jaz kupila od avstrijske vojske, ko je po razsulu Avstrije marširala skozi naše kraje domov.

Pa to je je za enkrat poststranskega pomena, važnejše je trenutno dejstvo, da sem po daljšem molenovanju tu in tam jaz končno dosegla toliko, da so mi neka dekleta obljubila, da me vzamejo s seboj, ako si nabavim potrebno blago za kontrabant.

To seveda tudi ni bilo tako enostavno, kot se sedajle tu svoje delegate, ki naj se udeležujejo naših konferenc.

A. Zivic, tajnik. P. S. — Slovenskim delegatom od Združenih slovenskih društev v New Yorku je bilo razposlanih nekaj pismem za zgoraj omenjeno konferenco, vsi oni, ki takega pisma morda niso prejeli, naj upoštevajo to naznanilo in se udeležijo konference v Hartley House na 27. septembra.

A. P. Krasna, tajnica Zdr. slov. društev.

kaj glasi. Blago se je dobilo v Trstu in v Trst se je bilo treba peljati z železnico, za železnico je bilo treba denarja in za nabavo blaga tudi — mi osiškati drugi otroci pa nismo imeli giti solda pri hiši. Kazalo ni torej drugega, kot se kje izposoditi denar.

Neki fant, ki je bil že izkušen v vtihotapljanju blaga, mi je posodil nekaj stotakov avstrijskih kron, ki so takrat bile še v veljavi, ker Italijani še menda niso bili gotovi ali bodo zares ostali po naših krajih ali ne. S temi stotaki sem šla v Trst in kupila potrebno blago — še danes vem kajšno je bilo tisto pisano blago, radi katerega sem doživela potem toliko neprijetnosti.

No, blago sem lepo natočila v nahrbtniku in proti večeru nekega lepega zgodnje pomladanskega dne sem s štirimi drugimi dekletki odšla v smer proti Jugoslaviji. Potovanje ni bilo neprijetno, ker smo vsi po prepevali, se šalile in si sploh delale kratek čas, kot to znajo mlada dekleta. Starejša tri dekleta so na račun naših mlajših dveh zbujale šale, a končno tudi midve nisva bili iz zadnje muke, kot smo rekli pri nas. Tako je čas hitro bežal in po preteku več ur smo bile nekje v Rovlah, kjer so nam v neki samotni hiši dali prenočišče in večerjo. Seveda smo počivale le nekaj ur, kajti bile smo zdej čisto blizu meje in je bilo treba ob pravi uri priti nepopaženo čez mejo v Jugoslavijo.

Ponoči pa je nastala nevihta in tako so nas dobri ljudje pregovorili, da smo se spravile nazaj na tisto udobno široko peč, ter odložile pot čez mejo do večera drugega dne.

Tisti dan je bil zelo prijeten. Hodile smo okrog po kmetiji in se pogovarjale kaj vse bomo šle pogledat v Ljubljani, ko bomo enkrat prodale našo kontrabantsko robo in oddale tisto dišečo potico, ki nam jo je izročila za beer-studentko bogata posestnica in mlinarica iz naših krajev.

(O usodi tiste potice in naši kontrabantski smoli pa povem jutri.)

KONFERENCA UDRUŽENIH JUGOSLOVAMERIKANOV V NEW YORKU

Udruženje Jugoslovanskih Američanov iz New Yorka in okolice, bo imelo svojo redno konferenco v nedeljo, dne 27. septembra v Hartley House, 413 West 46th St., New York, N. Y. ob 2. popoldne.

Ker se bodo na tej konferenci reševale važne stvari, se naproša vse naše organizacije in društva ter skupine, ki so članice udruženja, da pošljejo svoje zastopnike.

One organizacije, ki še niso pristopile k Jugoslovanskemu udruženju pozivamo, da se nam pridružijo, ter imenujejo "SPANISH in 20 LESSONS" — Španska slovnica v 20-ih poglavjih. — Špansko-angliška slovnica. — Spisal jo je R. D. Cortina.

Ta knjiga je popolna in prav nič prikrašana. Od prve do zadnje strani je popolnoma ista, kot jo je pisatelj napisal in kot je bila prvotno izdana za višjo ceno. Cenu je zato nizka, ker so se porabile prvotne tiskarske forme, in ker je pisatelj sprejel nižjo ceno.

Po tej priložnosti stopajevalni metodi vam Cortina ponuja, da se lahko naučite špansčine.

To praktično učenje ima kar najmanj učenjivih in zapletenih slovnčnih pravil ter vas učil govornih in razumeš špansko.

Corintovo kratko metodo so odobrili učitelji, profesorji, šole, poslanstva in ekspozitne trditke po celeni svetu. Je praktično, priprosto in uspešno.

Protanah je bilo že nad 2.000.000 Cortinovih knjig.

Če vas ta knjiga zanima, jo lahko naročite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY, 216 West 18th Street, New York, N. Y. — Cena je samo \$1.—

Najboljšo Garancijo Zavarovalnine Jamči Vam in Vašim Otrokom. KLANJSKO-SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA. Najstarejša slovenska podporna organizacija v Ameriki... Posluje že 48. leto. Članstvo 37.800. Premoženje \$5,000,000. SOLVENTNOST K. S. K. JEDNOTE ZNAŠA 127,24%. Če hočeš dobro sebi in svojim dragim, zavaruj se pri najboljši, poštenki in nadosolventni podporni organizaciji, KLANJSKO-SLOVENSKE KATOLIŠKE JEDNOTE, kjer se lahko zavaruješ za nastajale, razne poškodbe, operacije, proti boleznim in onemoglosti. K. S. K. JEDNOTA sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta; otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta pod svoje okrilje. K. S. K. JEDNOTA izdaja najmodernejšo vrste certifikate, danje dobe od \$250.00 do \$5,000.00. K. S. K. JEDNOTA je prava mati rdov in sirot. Če se nisi član ali članica te močnega in bogate katoliške podpore organizacije, pritrudi se in pristopi takoj. Za poljsnila o zavarovalnini in za vse druge podrobnosti se obrnite na uradnika in uradnice krajevnih društev. K. S. K. Jednota, ali pa na: GLAVNI URAD 351-353 No. Chicago Street, Joliet, Illinois

Najnovejša izdaja splošno znane slovenske koracnice SOLDIERS ON PARADE (MLADI VOJAKI) Priredil za PIANO HARMONIKO Jerry W. Koprivšek Cena 40 centov Naročila lahko pošljite na Slovenic Publishing Co. 216 W. 18th St., N. Y. C.

V VAŠI BLIŽINI JE ROJAK, KI NI ŠE NAROČEN NA SLOVENSKI DNEVNIK. — KOT ZAVEDNI SLOVENEK, ALI MU NE BI IZROČILI TO ŠTEVILKO V SVRHO, DA SE NAROČI?

Kanadski Vestnik

Poročila iz raznih naselbin, kjer bivajo in delajo Slovenci

Kanada prednjači v jasnosti vojnih poročil

Sodeč po poročilu iz Ottawe, stavi Kanada dober in posnemajni vreden zgled vsem zavezniškim državam s tem, da daje ljudstvu jasne in kolikor mogoče točne in neokrnjene vesti o tem, kar se dogaja na fronti in doma. Prav lahko se reče, da Kanadčani dobivajo novice, kakršne hočejo imeti in tudi primerna pojasnila glede vojnih dogodkov tu in tam.

Tekom zadnjega tedna je časnikarska uradna služba obelodanila polne vesti o potopitvi nacistične podmornice po rusku Assiniboine in o izgubi patrolne ladje Raccoon in ladje Charlottetown.

Poročila o izgubah pri napadu na Dieppe so bile podane, kakor so bile s profi ugotovljene, ravnotako je bilo poda-

no v pet tisoč besedah opisano poročilo o tem napadu.

O sodelovanju kanadskih letalskih skadronov pri bombardiranju Nemčije, je tudi vedno podrobno poročano, kakor so stalno in točno podane vesti iz drugih zavezniških front.

Rezultat te odkristosrčnosti vlade napram ljudstvu se kaže v večjem zanimanju ljudi do dnevnih dogodkov v vojni in doma. Ljudje vedo, da se kanadski časnikarji nahajajo povsod, kjer so kanadski fantje, ter da vestno sledijo poteku vsega, kar je važno za ljudstvo doma — da kanadski časnikarji so šli tudi v Dieppe in dva sta pristala na francoskem obrežju in tako opazovala napad z lastnimi očmi.

Novi upori v Indiji

Vesti iz Bombaya, v Indiji, se glase, da so v raznih krajih zopet nastali nemiri. Najhujši izgredi so menda bili v Agri, kjer je množica navalila na davčne urade, ter zažgala rekorde. Ravnotako so bili precej hudi nemiri v Ahmedabadu, kjer je bila podtaknjena bomba na križišče železnice, ki pa ni napravila posebne škode.

Vlada je medtem objavila odredbe, po katerih je bilo mesto Kuhlina kaznovano z globo 30.000 rupees. (indijski denar) zaradi težkih poškodb, ki so bile tekom izredov prizadejane poštneju, železniški postaji in brzojavnim žičnicam.

IZLETNIŠKI PARNIK SE JE POTOPILO.

Piknik, s katerim so proslavili izvršitev vojnega kontraktata pri Midland Foundry and Machine Co. v Midland, Ont., se je žalostno končal v Georgian Bay, ko se je 75 čevljev dolg izletniški motorni čoln naenkrat nagnil, se stresel in potopil. Na čolnu je bilo 41 mož in bati se je, da jih je 24 utonilo.

Med pogrošanini je tudi B. Corbeau, ravnatelj točilnice, čegar last je bil čoln in je bil pri lomilu, Elmer Shaw iz Midlanda, predsednik družbe je bil rešen.

Prvotno je bilo naznanjeno, da je utonilo 25 mož, toda popolnno so našli Stewarda Cheeta hama živega na Beansoleil otoku. So še tudi nepotrjene vesti, da se na otoku nahajajo še trije drugi izletniki, ki so se rešili.

Med onimi, ki so se rešili, nikdo ne ve natančno, kaj se je zgodilo, kajti naenkrat so padli vsi v ledeno mrazo vodo kako miljo od Beansoleil otoka in skoro v isti oddaljenosti od Present otoka. Oni, ki so znašli plavati, so se obrnili proti Beansoleil otoku, ker je v oni smeri pihal veter.

PROTEST PROTI DEPORTIRANJU FRANCOZ. ŽIDOV.

Kanada je potom svojega zastopstva pri francoski vladi v Vichy vložila protest proti deportiranju židov v Nemčijo. To vest je naznanil pred kratkim department za zunanje zadeve.

OMEJITEV RADIJSKIH POSTAJ.

Omrežje kanadske radijske korporacije bo s 27. septembra začelo zaključevati oddajanje programov ob 11.30 zvečer, da se s tem prihrani na radijskih aparatih in napravah. To velja za vse predele dežele. Tako je naznanil Gladstone Murray, generalni upravnik omenjene družbe.

Bombardiranje Nemčije ima efekt na nemško moralo

ONA poroča iz Berna, Švica, da Nemci indirektno sami priznavajo slabe posledice, ki jih ima bombardiranje nemških mest na nemško prebivalstvo.

Opisujejo britske bombne napade, piše nek nemški list takole: "To ni več vojna. To je uničevanje. Apokaliptične prizkazi se pojavljajo pred očmi in delajo vtis, da strahote sodnjega dne ne morejo biti strašnejše nego je to.

"Priznavamo, da nemški prebivalci niso bili pripravljeno mentalno na te vrste vojevanje, katerega sedaj doživljajo nemška mesta. Rostok in Lübeck sta doživela presenečenje, toda imeli smo čas, da smo se pripravili vseeno, ker vedeli smo kaj nam je pričakovati.

"Navaditi se moramo, da ne bomo dali na stvari, ki jih la-stujemo, takorekoč nič, ker ne vemo kdaj nas zadene nesreča, da moramo pustiti vse in oditi, ali pa celo izgubiti življenje."

PREDSEDNIK CIO V KANADI

Ob priliki delavskega kongresa v Ottawi, je tankaj govoril Phillip Murray, predsednik Kongresa industrijalne organizacije ameriških uni, ki je kanadske delavce pozival, naj nikar ne oklicujejo stavk, ki lahko škodujejo koristim njih dežele v vojnem času kakor tu di njih lastnim družinam in delavskim unijam samim. Dejal je tudi, da so delavci v Združenih državah spoznali, da ne sme biti razdvojenosti, ter medsebojnega črnenja in zlorabljanja, ako hočemo zmagati v tej vojni.

Murray je poudaril, da delavstvo mora ne zgolj vršiti svoj del dolžnosti v tej vojni, ampak mora tudi igrati požrtvovalno vlogo, če hoče, da bo demo po vojni še imeli v naših deželah delavske unije.

Izjavil je dalje, da delavstvo dobiva čim dalje mogočnejši glas v vladnih departmentih, ter celo v administraciji sami.

NIČ VEČ ČAJANK V KANADI.

Vladni organi so opozorili kanadske ženske in gospodinjice, da se bodo morale odvaditi prijete navaide popoldanskega čaja s sladkarijami ali pecivom. To je potrebno, da se prihrani zaloga čaja, kave in sladkorja za res nujne potrebe.

ADVERTISE in "GLAS NARODA"

VAŽNO FRANCOŠKO PRISTANIŠČE DIEPPE

Francosko pristanišče Dieppe, ki so ga nedavno napadle kanadske, angleške in ameriške čete.

Kanadske izgube pri Dieppe naraščajo

Kakor je razvidno iz zadnjih številik glede izgub, ki so jih utrpeli kanadske čete, ki so se udeležile napada na Dieppe, je bilo skupno število kanadskih vojakov poslanih k Dieppe 5000 in d tih je bilo 3,367 ubitih, ranjenih in pogrešanih.

Obrambni minister L. J. Ralston je dejal, da je bila cena tega napada velika, toda izkušnja, ki so jo s tem pridobili združeni narodi glede invazije evropskega kontinenta, je zelo važna za program ofenzive, ki bo prišla v bodočnosti.

Balston je svoje poročilo pod pri z opisom napada, katerega je podal ministertvu general John Roberts, ki je poveljeval četam tega napada.

General Roberts je dejal, da je bilo od ladij, ki so prepeljale čete, uničenih le nekaj manjših prevoznih barč in en rusiška. Iz vsah drugih so bili srečno izkrcani vojaki, tanki in drugo vojno orožje in municija.

STEVEN CHISHOLD O OD-PORU HRVATOV V JUGO-SLAVIJI.

(JIC.) — Angleški publicist in pisatelj Steven Chishold je govoril na londonski radio postaji v sühohrvaščini in primerjal boje na Hrvaškem z angleško narodno revolucijo pred 300 leti, ko se je narod pod vodstvom parlamenta uprl proti kralju — samodržcu in njegovim pomagačem.

Kakor takratni angleški kralj vodita zdaj Hitler in Mussolini boj za temelj svoje strahovlade. Tudi moderni diktatorji bi hoteli neodgovorno zapirati soditi in kaznovati, pleniti in pobirati davke po svoji samovolji. Hitler v Nemčiji, Mussolini v Italiji in južez Pavelić na Hrvaškem.

"Naš narod je pred 300 leti zahteval svojo svobodo, kakor jo danes zahtevajo Hrvati. Troja reakcionarskih izkoriščevalcev se je vgnezdila v volilnih mestih, ter zdaj pleni kmečko posest, si lasti tuje imetje in bogati od dela drugih.

Pavelić, ki govori o "veliki Hrvatski" je svojo zemljo le še bolj podvrgel tuji peti. Vsi pravi sinovi hrvaške zemlje ga muze in prezirajo in bi ga bili že zdavnaj strmoglavili, ako ga ne bi ščitili nemški in italijanski bajonet.

Toda vsak Hrvat ipa v svojih rokah tajno orožje. Vsak kmet in celo vsaka žena in otrok morejo zavihetati to orožje — odreči pokornost svojim tlačiteljem in preprečiti izvrševanje njihovih ukazov in njihovih stremljenj. Zdaj je čas za delo. Najmanjši nered v Paveličevem delokrogu izzove največje težkote. Njegova jeza je le odsev Hitlerjeve jeze. Borba je naravni predpogoj

postajo in baterije, ter jim prizadejali velike izgube v mostovju in zajeli precej vojnih ujetnikov. Potopili so tudi eno nemško ladjo in drugo težko poškodovali, da je bila najbrž končno izgubljena.

Največja zapreka in napaka je bila v tem, da komandos tretjega oddelka niso mogli spraviti svoje sile na kopno, ker so se zapletli v boj z nacističnim pomorskim oddelkom. Ta oddelk je bil določen, da uniči nacistične obrambne postojanke pri Bernevalu. Kraljevi kanadski regiment, katerega je tudi zadrževalo bojevanje na vodi, je bil 20 minut preprozen pri Puitsu. Kot posledica tega se je naredil dan prej, ko so bili napadaleci vsi pripravljeno za enoten napad in kritje pred nemškimi obrambnimi napadi. Iz tega razloga so nacisti rano v jutru prizadeli temu regimentu precejšnje izgube in sicer na obali vzhodno od reke D'Arques.

za napredk v svobodi — borba za svobodo pa je potrebna, kadar je ogrožena. Bodočnost vaših otrok in njihove sreče leže v tem vprašanju. Vi sami morate odločiti danes da li boste jutri svobodni, ali pa laški, oziroma nemški sužnji. Vi morate sami odločiti o svoji usodi za eno, dve ali tri stoletja. Ne pozabite nikdar na Radičev nauk — glej vedno v bodočnost. Radič vam je tudi povedal, da so zgodovino nekoč sicer gradili vladarji, zdaj pa jo piše narod. Naš kmečki narod, hrvaški delavci in meščani, katerim je treba sezidati novo svobodo, a zato se zanjo boriti — že zdaj.

Isti list javlja v svoji številki od dne 31. julija, da je poglavnik posetil mesti Postojnica in Doberlin, ki sta v bojih zelo trpeli. Razdelil je ob tej priliki mnogo odlikovanj. Tudi poveljnik nemških čet general Stahl je dobil svojo medaljo.

Rojake prosimo, k o pošljejo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES OSIROMA CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročna

IZ ZASUŽNJENE JUGOSLAVIJE (JIC.) — "Neue Ordnung" javlja dne 14. julija, da bodo v Beogradu zaprli dne 11. avgusta 122 pekarn.

"Nova Hrvatska", javlja 26. julija: Ministertvo narodnega gospodarstva je odredilo, da morajo lastniki oddati državi mast ubitih ali zaklanih konj.

"Grenzboten" iz Bratislave poroča dne 27. julija, da je hrvaški minister industrije in trgovine omejil prodajo goriva. Vsaka rodbina bo smela kupiti 4 kubične metre lesa in 2.000 kg premoga. Samci dobe le en kubični meter lesa in 1.000 kg premoga. Tudi uradi in druge javne ustanove, ter hiše kjer je centralna kurjava, dobe natančne predpise glede kuriva. Pred vsako dobavo mora kupec podpisati izjavo, da nima nobenih zalog lesa ali premoga.

"Donau Zeitung" javlja iz Zagreba dne 18. julija, da je

Note

PIANO-HARMONIKO ali KLA VIR

- BREEZES OF SPRING
- TIME OF BLOSSOM (Cvetni čas)
- SLOVENSKI FANTJE
- VSE BOM PRODALA
- VO JEZERU
- K O L O
- OHIO VALLEY
- SYLVIA POLEA
- TAM NA VRTNI GHEDI
- MARIBOR WALTZ
- STAVAJ MILKA MOJA
- ORPHAN WALTZ
- DEKLE NA VRTU
- OL. MARIČKA. PEGLAJ
- BARČICA
- MLADI KAPETANE
- GRMO NA ŠTAJERSKO ŠTAJERSKI
- HAPPY POLEA
- ČE NA TUJEM

35 centov komad 3 za \$1.

MOJA DEKLE JE ŠE MLAJA Po 25c komad:

Naročite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th St., New York

IZŠLA JE NOVA KNJIGA V ANGLEŠČINI O ŽIVLJENJU AMERIŠKE DIVJAČNE POD NASLOVOM

AMERICAN WILD LIFE

V knjigi je natančno popisano življenje posameznih živali, živečih na suhem, v morju in v zraku, tako da bo vsakdo, ki ljubi naravo in njeno pestro živalstvo, knjigobral s velikim zanimanjem, ker bo v njej našel marsikaj iz življenja divjih živali, kar mu dosedaj še ni bilo znano.

Prvotno je bilo namenavano to veliko delo izdati v petih knjigah, toda je slednje izšlo v eni sami knjigi, ki pa pri vsem svojem skročenju prinosa POPOLNI POPIS ŽIVLJENJA AMERIŠKE DIVJAČNE.

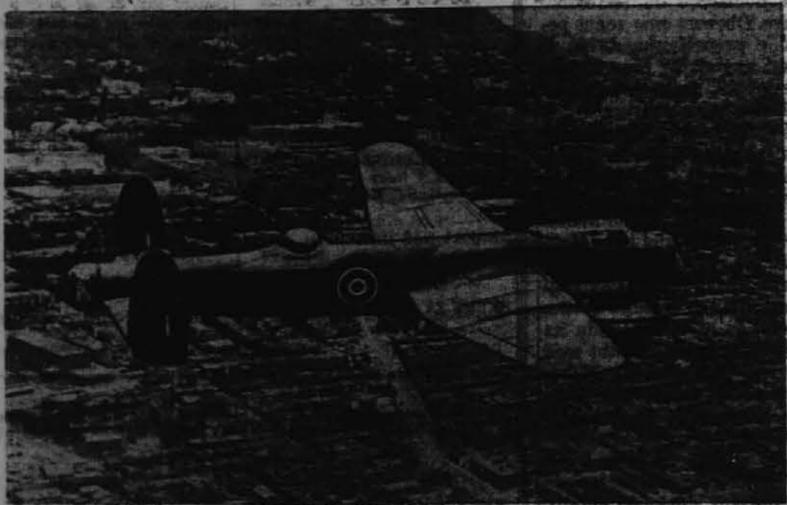
Knjigo bo z užitkom bral lovec, ker navaja in popisuje vse živali, ki jih je dovoljeno in prepovedano streljati: farmer, ker so popisane živali, ki na polju koristijo ali škodujejo ter slednje ribe, ker so v knjigi naštetih VSI RIBE, KI ŽIVE V AMERIŠKIH VODAH.

Poleg poljudnega popisa in priporočil vsebuje knjiga 327 SLIK (fotografij); 6 slik v naravnih barvah, v velikosti cele strani, ter ima 778 strani. Velikost knjige je 9 x 6 inčev. Knjiga opisuje sesavce, ptice, ribe, kake in živali, ki so raznotake na suhem kot v vodi doma. — Vesna je v močno platno z zlatimi črkami.

POMISLITE, TO KNJIGO LAHKO DOBITE SEDAJ ZA CENO: Sedaj \$3.50

Naročite pošljite... KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY 216 W. 18th STREET, NEW YORK.

VELIK ANGLEŠKI BOMBNIK

Angleški bombnik, ki more nositi osem ton bomb, na poletu nad Montrealom.

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku, ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveštati in izpopolniti.

Naročite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th Street New York, N. Y.

TRIJE RODOVI

Dogodki iz nekdanih dni. — Spisal: ENGELBERT GANGL

94

"Tudi nebo se razvedri. Oblaki, ki se zbirajo za gorami, hipoma priplavajo nanje, vse je zopet črno. Strela si išče poti iz dalje v daljo. Nenadoma pride. Človek se še ne zave, in kar hipoma je vse drugače."

"Ničesar ne moremo trditi, zdaj je tako in tako ostane, ali pa: jutri bo drugače. Zato že poskrbi nekdo, ki ima več moči, nego je ima ves svet, in vsa gospoda skupaj. Glej, če greš v Gorjance po drva, najprej pregleduješ voz, pretiplješ čel in oje in ročice, če je vse dobro in zdravo. Vse je dobro in zdravo! Alo, — le pojdemo! Nalagaš, nalagaš, naložiš — hi! — zdaj-le pojdemo proti domu. Kolo zaskriplje, os poče, se prelomi kakor šibica — a ti se praskaš za ušesom, čes, kaj bo? Glej, in tako je tudi z nami. Vse je lepo in pripravljeno, da ne more izpdeleti. A na rame navali peza. življenje pritisne, in ko hočeš naprej — hrk! — noga ti klecne v kolenu, padješ pod pezo, pod nevidno močjo. Tako vam povem, možje, mlado gospo potare ta skrita peza — trajskih zidov!"

Tako so modrovali možje, a Jelka je mislila drugače. Bilo ji je lepo in dobro. Friceta ni izvajala z doma nobena družba. Oče in žena in hči so mu bili vse veselje, vsa družina. Zato se je Jelka bala povratka v Zagreb, ker je poznala možjeve slabosti. Najraje bi ostala tu.

"Kar pri meni ostani," jo je prosil stari Zavinsček. "Rada bi ostala, a dolžnost me kliče z možem," je odgovarjala.

Dopust je potekel in Friceta je moral nazaj. Tudi žena in Nadina sta odšli z njim.

"Na kmetih otrpne človek in podivja," si je mislil Friceta, ko je stopal po zagrebških ulicah. "Tu mi zopet svobodno dihajo pusi. Ko bi ostal tamkaj še dalje časa, bi se sam pokmetil, in morda bi mi uzasnila želja po mestnem življenju. Pa saj tako se tudi zgodi slej ali prej. Zato pa treba živeti, dokler imam priliko."

Življenje je zato, da ga človek uživa. Drugega pomena nima. To kratko dobo, ki jo človek živi na zemlji, mora izkoristiti sebi v prid. Sam je sebi prvi in zadnji. Tisti, ki pridejo za njim, naj s pomagajo, kakor jim kaže bolje, da izrabijo to kratko pod časa. Ni moževna naloga, da bi čepel doma za pečjo in pestoval otroka. Ljubezen čuti do njega, a te ljubezni ne more kazati s tako mehko, s takim pootročanjem, kakor to lahko stori žena. Mož čuti to ljubezen, jo skriva v srcu kot nekaj tajnega in svetega, in zato je njegova ljubezen morala biti globlja in iskrenjša nego materina, ki se izpričuje z ljubkovanjem in božanjem, ki je torej bolj zunanja, zato površnejša, plitvejša. Mo žstori svojo dolžnost, in s tem je opravljeno njegovo delo. Čiste roke mora imeti oficir, zato dejal njegov polkovnik. Njegove roke so čiste. Sajnja, zato površnejša, plitvejša. Mož stori svojo dolžnost, in ponarejenih pisemom se je zagrošil proti svoji oficirski časti. A to je bilo tako malenkostno in tako potrebno, da je bila le dolžnost nasproti lastni časti, da se je poslužil tega neznanega prestopka. Od tedaj je minilo toliko časa, da je že vse pozabljeno, kakor bi se nikoli ne zgodilo. Zdaj stoji pred njim življenje, a on ga ne sme samo gledati, temveč tudi uživati ga mora. Sedanjost mora izbrabiti, ker pride bodočnost s svojimi zahtevami, ki ga odbija od vesele družbe in vrče v samotno, na četovalo mesto.

Tako je umeval Friceta nalogo življenja, in to mu je prišlo. Zopet je bil na glasu veselega, ponosnega častnika, ki so mu dostojanstvo in pravice stanu več nego vse drugo.

Jelka je trpela in se privadila. Ni pogrešala nobene družbe, ker je imela vso svojo srečo vedno pred očmi. Nabil je, ki ji je sladila življenje.

Njen boter, stari oče Mihajlovič, je naložil za Nadino takoj ob rojstvu v hranilnico precej denarja. Knjižico je izročil Fricetu. Povedati mu je hotel s tem, kako naj ravna s svojimi preostanki. Tega pa Friceta ni hotel razumeti. Kadar mu je zmanjkalo denarja, ga je vzel na Nadino knjižico. In tako ni bilo treba niti proti koncu meseca ostajati doma.

Radovedno se je izpraševala Jelka, odkod dobiva Friceta denar. Zazdelo se ji je, in ustrašila se je te misli.

In kar naravnost je rekla možu: "Nadnin denar zapravljaj?"

Presenečeno jo je pogledal Friceta.

"Kako to veš?" jo je vprašal.

"Natanko vem. In gram te bodi!"

In bilo ga je sram. A hotel se je opravičiti.

"Od tebe ni dobiti krajevarja," je dejal. "In človek rabi, ker so izdatki vedno večji nego dohodki. Potem pa ta malenkost. Nadina bo imela dovolj, saj vendar zanjo hraniš svoj denar. In čigava bo dedščina po mojem očetu, ako ne njena? Pusti mi vendar malo življenja. Saj potem, ko se postaram, bo konec, takrat bom vedno doma, da me boš še podila iz hiše."

"Lep oče si, to moram priznati!"

"Najprej sem oficir, potem pride še drugo. Živeti moram svojnemu stanu primerno. In nikakor ne morem dopustiti, da bi me pomilovalno gledali ljudje in majali z glavo."

Po odhodu Friceta, Jelka in Nadina je bilo v Zavinsčekovem gradu pusto in dolgočasno. Vse je bilo prazno, kakor po pogrebu. Stari Zavinsček ni imel nobenega veselja. — Ho-dil je okrog in iskal razvedrila. Dobil ga nikjer. Vse je bilo prazno kakor po Lenkinem pogrebu.

Prehladil se je in je začel bolehati. Nikamor ni smel in ni mogel iz gradu. Zato tno mu je bilo, da bi najraje umrl. Saj je že čas, da pride konec. Dolgo je bilo življenje, skrbi, težav, brikosti polno, zdaj naj pride počitek. Uredil je vse, ja bi ne bilo nič zmešnjav ako res pride smrt. Ako pa ozdravi, je sklenil, da pregovori sina, naj pride z rodovino domov, ker je njemu očetu, dovolj vsega. Zastavi naj Friceta, kjer je nehal oče. Tako je prebil vse zimo v sobah.

Pomladno solnce ga je pregrela in mu vrnilo okrepilo, zdravje. Nič ni bilo hudoga, bil je samo hud prehlad. Ko se je čutil dovolj trdnega, je odpotoval k sinu, da se domenita.

(Nadaljevanje prihodnjik).

ZANIMIV NEMŠKI DOKUMENT

Nadaljevanje

Od 10. julija do 30. avgusta. Za to dobo so tu navodila samo za "delo" na Štajerskem. Izseliti je treba 25.000 nadaljnih Slovencev. Res vemo iz poročil, da so v juliju in avgustu dovažali v meljsko vojašnico tisoče in tisoče kmetov, delavcev in nižjih uradnikov, obrtnikov in tako dalje. Sobe in kleti so bile tako natrpane, da so vse navzkriž ležali moški in ženske, fantje in dekleta, otroci in dojenčki, zdravi in bolni. Odvažali so jih v Srbijo, v Bosno in Liko, med tem so dovažali nove v Melje. Mnogo so jih izselili tudi iz ljubljanske okolice, iz ptujske, iz oeljske naravnost v tujino. Skupaj jih je bilo res po vsem videzu v tem času 25.000 kakor nava-ja gestapovski zapisnik.

Glede žandarjev in uradnikov je rečeno, da imajo biti poslani na Hrvaško v zagrebško taborišče. Glede tega nam je znana opazka v nekem poročilu, da je bilo na Hrvaškem sprva mnogo slovenskih uradnikov, ki so bili primorani služiti "neodvisni" v raznih pisarnah, ali pa stradati, dasi so v sru odločni Jugoslavlani. Po zneje so bili mnogi odpušteni in so prosjčali po Zagrebu, cizirona se pridružili Mihajlovičevim četam.

Da so morali Srbi izprazniti zagrebško taborišče za Slovence, je tudi umevno. Saj so Srbe iz Hrvaške čimprej odpravili.

Od 15. septembra do 31. oktobra. — V tem času je treba po tem zapisniku izseliti iz Štajerske nadaljnjih 65.000 in sicer skozi Račenburgski "Samml-lager" za kar je v slovenskih poročilih točen izraz: zbiralno taborišče.

Tu imamo opraviti že z izseljevanjem brežiškega in kraškega okraja. Vse prilično se ujema. Število je bilo res nekako toliko, saj sta oba okraja skupaj štela nekako 50.000 prebivalcev. Nemci so pa v teh okrajih sicer nekatere pustili, če ravno ne veliko, zato so pa posegli deloma tudi v litijski in šmarski okraj. Vemo tudi iz mnogih poročil, da so morali ti siromaki večinoma skozi Račenburg, kjer je bilo takrat v samostanu trapistov zanje pripravljeno "zbiralno taborišče." Le iz Kraškega so izseljeni odhajali naravnost na vlak.

Ne njema pa se navodilo v zapisniku glede vprašanja, kam se imajo poslati ti izseljenci. Sicer nismo popolnoma prepričani, da smo brali prav, toda zdi se, da zapisnik pravi: na Hrvaško...

Iz mnogih poročil pa vemo, da so morali v resnici iti v Šlezijo in še drugam v nemški Rajh. Kako naj si to spre-menitbo razlagamo?

Zdi se, da ni težko. Vemo namreč iz raznih drugih poročil, da so prvotno res mislili vse slovenske izseljence prepeljati na jug, torej v Srbijo in na Hrvaško. Toda ko so videli, kako so se Slovenci lepo sporazumevali s Srbi in jugoslovansko usmerjenimi Hrvati, je prišlo drugo povelje. Ne več na jug — na sever s temi trdo-vratnimi Slovenci! Tam gori med trdnjami Nemci ne bodo mogli delati škode...

Tudi glede časa se skoraj vse ujema. Znano nam je, da je povelje za izselitev brežiškega in kraškega okraja izšlo dne 20. oktobra, izseljevanje je pa trajalo nekaj dni v november, da si bi bilo moralo biti končano s koncem oktobra kakor nava-ja pričujoči zapisnik. Da se ni začelo že 15. septembra, je zato, da so mogli ljudje pripraviti pridelke.

Kaj pa "Gau Kaernten" v tej dobi? Zapisnik nava-ja, da mora v istem času zapustiti 80.000 Gorenjcev svojo rodno grudo in iti v tujino. Vsi bi-

morali skozi Št. Vid v Srbijo.

To se pa ni zgodilo, vsaj ne v dobi od 15. septembra do konca oktobra. Spet nastane vprašanje: zakaj pa ne?

Za odgovor se moramo zateči k drugim poročilom. Neko tako poročilo iz Ljubljane, ki je bilo odposlano sem, cizirona v London, nekako zadnje dni novembra, ugotavlja, da so Gorenjce nehali izseljevati, ker jim je zmanjkalo prometnih sredstev. Vsa poznejša poročila pa vsaj mimogrede dostavljajo: Na Gorenjskem se izseljevanje še kar naprej vrši. — Iz tega bi se dalo sklepati, da so Nemci glede Gorenjske ukrenili nove naredbe. Namesto izseljevanja v masi v tistem kratkem času naj se vrši polagoma in raztegne na daljši čas, kakor bodo pač dopuščala prometna sredstva. Morda so tudi malo popustili od števila 80.000, češ, med temi se bodo ljudje prilagodili in se polagoma — ponemščili.

Točna je tudi opazka glede duhovnikov iz Gorenjske, da imajo oditi v Srbijo. To se je zgodilo, pač pa mnogo prej, nego v času od septembra do oktobra.

Glede 30.000 Srbov, ki so na tem mestu omenjeni, je težko dati razlago, ker večina spremeljajočih besedi ni čitljiva.

Nekaj sledečih zapisov ni mogoče razvozlati. Zdi se, da gre za navodila, kakšen red naj bo v taboriščih. Toda to je zgolj ugibanje. Pač pa je lahko brati zopet o 300 duhovnikih, da naj se sestavi o njih imenik v desetih dneh, pričenski 18. junija in sicer posebej za svetne duhovnike, posebej za redovnike. Tiste, ki bi utegnili biti najbolj nevarni (komu?) naj posebej naznanijo (najbrž stražniki). Da bodo stražniki vedeli, kam poročati, so jim dali tudi številko telefona in posebej naročili, da je treba klicati vsak dan ob pol dvanajstih. Če gre tu samo za duhovnike ali za vse netnike skupaj se ne da ugotoviti, ker je spet nekaj besed nečitljivih.

Druga stran.

Do 10. junija, je bilo treba zlasti o žandarjih, finančnih, policijskih in daccarjih dognati, kako je z njimi. Natatni podatki morajo priti. Posebno je treba na novo preiskati podatke o političnem udejstvanju teh uslužbencev v Jugoslaviji. Tako naroča gestapovski zapisnik na tem mestu.

Res vemo tudi iz poročil, da so Nemci skušali te uradnike obdržati v svoji službi, ako le mogoče. Vsaj za začetek, ker ni bilo mogoče naenkrat vseh nadomestiti s privranci. Šele polagoma so začeli tudi tem stopati na prste in jih odslavljati iz služb, če so se izjavljali za Slovence.

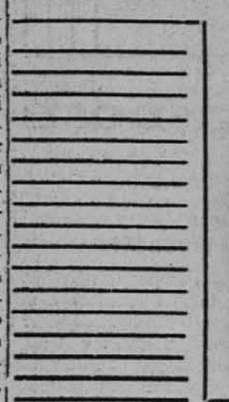
Zdaj sledijo navodila, kako istotako sestaviti listino o železničarjih in voznikih cestne železnice. Napisati je treba posebej delavce in profesionalce. Potem pa posebej nižje nastavljenice.

Kako pridejo tu noter konduk-torji cestne železnice, je težko reči. Vemo, da na vsem okupiranem ozemlju ni nobene cest-vo železnice, saj jo je vsa Slovenija zmogla le v Ljubljani, ki pa ni padla pod Nemce. Toda da nobenega dvoma ni, da smo to reč prav prečitati.

Zdaj sledi tista edina vrstica v srbohrvaščini: URED ZA IZSELIVANJE — MNISTARSTVO UDRUŽBE. S tem so si deli gestapovskim uradnikom navodilo, s katerim uradom na Hrvaškem imajo biti v stiku in delati izseljevanja. Znano je, da je tako ministarstvo v Pavelčev "vladi", ki se imenuje z drugo besedo ministarstvo korp-oracij.

Sledi še kratko navodilo, ka-ko naj naredijo zapisnike o

Slovenske Knjige

LEPA KNJIGA je kulturna poslanka; odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce... (Pinčgar)

POUČNI SPISI

ANGLEŠKO SLOVENSKO BEBILLO

(F. J. Kern) — Zvezano Cena \$2.—

Bodoči državljani naj naročijo knjižico —

"HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES"

V tej knjižici so vsa polasnila in zakoni za naseljenca. Cena 25 centov

DOMAČI ŽIVINOZDRAVNIK

Spisal Franjo Dutar. — 278 strani. Trda vez. — Zelo koristna knjiga za vsakega živinorejca; opde raznih bolezni in zdravil-nje; slike. Cena \$1.50

GOVOREJA

Spisal R. Legvart. 145 strani s slikami. Cena \$1.—

V KREMLJIH INKVIZICIJE

Spisal Michel Zévaco. Nad vse zanimiv zgodovinski roman iz časa inkvizicije. — 461 strani. Cena \$2.—

KNJIGARNA

Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street New York City

Molitveniki

v krasni vezavi importirane iz starega kraja...

Slovenski molitveniki:

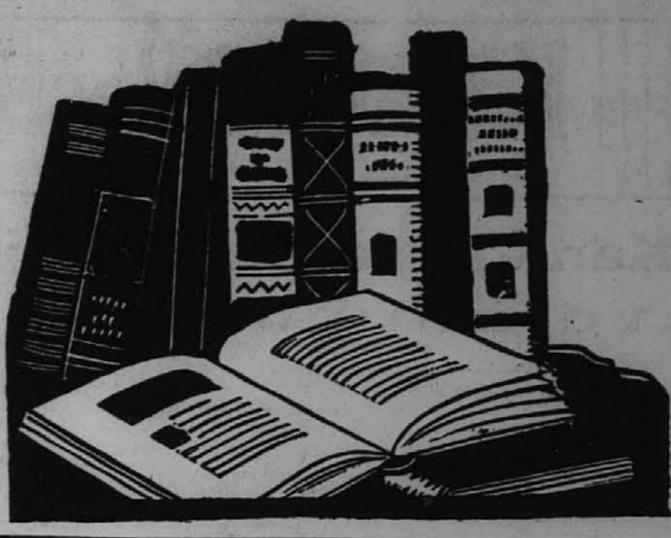
- NEBESA NAŠ DOM — (št. 415) 2 1/2 x 4 1/2 inčev — 384 strani. Cena 75c
- KVIŠKU SRCE — (št. 355) 2 1/2 x 3 1/2 inčev — 224 strani v belem celoladu. Cena 75 centov
- KVIŠKU SRCE — št. 415 2 1/2 x 3 1/2 inčev — 224 strani. Cena 75 centov
- RAJSKI GLASOVI — (št. 408) 2 1/2 x 4 1 inčev — 253 strani vateval Sv. Krištev Pot. Cena \$1.50
- RAJSKI GLASOVI — št. 415 2 1/2 x 4 inčev — 253 strani vateval Sv. Krištev Pot. Cena \$1.50
- NEBESA NAŠ DOM — (št. 415) 2 1/2 x 4 1/2 inčev — 384 inčev. Cena 75c
- SKRBI ZA DUŠO (št. 416) 8 x 4 1/2 inčev — 512 strani. Cena \$1.75

Angleški molitveniki:

- (ZA MLADINO)
- KEY OF HEAVEN fino vezano ..... 35 v usnje vezano 35
- CATHOLIC POCKET MANUAL v fino usnje vezano ..... 1.—

Slovenic Publishing Company

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

ŽIVI IZVIRI

Spisal IVAN MATIČIČ

Knjiga je svojevrsten pojav v slovenski književnosti, kul-ti v nji je v trinajstih dolgih poglavjih opisanih trinajst rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne. Knjiga je verno arcelo našega življenja in trpljenja, in kdor jo prebere bo vedel o Slovencih več kot mu more nuditi katerokoli naše zgodovinsko delo.

13 POGAVLJ — 413 STRANI

V PLATNU VEZANO

Cena \$2. Poština plačana

Po 75c zvezek

Belfegor (Artur Bernede) Po strani klobuki (Danir Felgel)

Po \$1 zvezek

Veridicus (Pater Kajetan) Rudarska balada (Marija Majerjerna) Pingvinski otok (Anatole France)

Po \$1.50 zvezek

Zločin in kazen (F. M. Dostojevski)